

KOBİ'LERE BİRLEŞME TEŞVİĞİ

Şaban Erdikler

Yeni Kanun tasarısı ile Kurumlar Vergisi Kanunu'na KOBİ'lere ilişkin düzenlemeyi içeren geçici madde eklenmesi öngörülmektedir. Tasarı yürürlüğe girerse, KOBİ'lerin bu yılın sonuna kadar belirli şartları yerine getirerek birleşmeleri halinde, birleşme işleminden doğan kazançların kurumlar vergisinden müstesna tutulması ile infisah eden kurumun birleşme işleminin gerçekleştiği hesap döneminde elde ettiği kazançlara ve birleşilen kurumun üç yıl elde ettiği kazançlara %5'e kadar indirimli kurumlar vergisi uygulanması mümkün olacak.

Son yaşanan global mali kriz tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de şirketleri mali yapılarını güçlendirmeye ve rekabet ortamına uyum sağlamaya zorlamaktadır. Dış kaynaklı kredilerin alınması ve geri ödenmesindeki güçlükler, şirketleri iç kaynakların kullanılmasına yönlendirmektedir. Kullanılacak iç kaynakların olmaması ya da yetersiz olması ise şirketlerin karşısına iki alternatif çıkarmaktadır; faaliyetlerin sona erdirilmesi yani tasfiye yoluna gidilmesi veya şirketlerin yeniden yapılandırılması (yerli ya da yabancı yatırımcılara satış, birleşme, vb.)

Türkiye'deki işletmelerin büyük bir kısmının KOBİ (Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme) olduğu bilinmektedir. KOBİ'ler reel sektörünün lokomotifidir. KOBİ'lerin güç kaybetmesinin tüm reel sektörü olumsuz etkileyeceği şüphesizdir. Yine KOBİ'lerin birer birer kapatılması başta kendi çalışanları olmak üzere tüm reel sektör çalışanlarını da etkilemekte ve Türkiye'nin en büyük sorunlarından biri olan işsizliği artırmaktadır.

Çoğunlukla geleneksel aile şirketi olarak faaliyet gösteren KOBİ'lerin profesyonel olarak yönetilememelerinin sonucunda hızlı ve etkili karar ama mekanizmaları layıkıyla çalışmamaktadır. Finansal alandaki güçlükler ve rekabet şartları da buna eklenince KOBİ'lerin ayakta kalmasının çok zor olduğunu tahmin etmek hiç de zor değildir.

Tecrübenin yanı sıra uzmanlığa dayalı yönetim anlayışına geçilmesi ve kurumsallaşmanın kalıcı hale getirilmesi KOBİ'lerin güç kazanmasına ve istihdamın korunmasına fayda sağlayacaktır. Bununla birlikte KOBİ'lerin daha güçlü mali ve kurumsal yapılar olarak faaliyetlerine devam edebilmeleri için reel sektörün sağlıklı bir yapıya ulaştırılabilmesi ve kayıt dışılığın önüne geçilebilmesi gerekmektedir. Bunun için de sektörün yeniden yapılandırılmasının önündeki engellerin kaldırılması beklenmelidir.

Aşağıda detayına yer verilen yeni vergi tasarısı ile KOBİ'lerin yeniden yapılandırılmaları teşvik edilerek orta ve uzun vadede ekonomiye ve vergi gelirlerine olumlu etki sağlanması hedeflenmektedir.

Düzenleme

Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'na Geçici Madde 4'ten sonra gelmek üzere Geçici Madde 5'in eklenmesi düzenlenmektedir.

Geçici Madde uyarınca KOBİ'lerin 31 Aralık 2009 sonuna kadar gerçekleştirecekleri birleşmelerde, aşağıdaki şartların sağlanması durumunda, birleşme işleminden doğan kazançların kurumlar vergisinden müstesna tutulacağı belirtilmiştir:

- Müfeseh kurumun birleşme tarihindeki sabit kıymetlerinin rayiç bedelle, diğer kıymetlerinin ise 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'ndaki değerlendirme hükümlerine göre değerlendirilmek suretiyle bir bütün halinde birleşilen kurum tarafından devralınması,
- Birleşmeden doğan kazançların tamamının birleşme tarihi itibarıyla birleşilen şirketin sermayesine eklenmesi,
- Birleşilen kurumun müfeseh kurumun tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarını ödeyeceğini birleşmenin Ticaret Sicil Gazetesinde ilan edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde taahhüt etmesi,
- Birleşme sonrasında üç yıl süreyle aylık ortalama bazda birleşilen kurum ile müfeseh kurum tarafından 1 Nisan 2009 tarihinden önce verilen son aya ilişkin sigorta bildirgelerine göre istihdam edilenlerin toplamından az olmamak üzere istihdam sağlanması

Ayrıca, müfeseh kurumun birleşme tarihinde sona eren hesap döneminde elde ettiği kazançları ile birleşilen kurumun birleşme işleminin gerçekleştiği hesap dönemi dahil olmak üzere üç hesap döneminde elde ettiği kazançlara, %5'e kadar **indirimli kurumlar vergisi** uygulanması öngörülmektedir. Maliye Bakanlığı'na indirimli kurumlar vergisi oranının işletmelerin aktif toplamı veya vergiye tabi matrahları dikkate alınarak tespit edilmesi için usul ve esas belirleme yetkisi verilmiştir.

Bu maddeye göre yapılan birleşmeler Katma Değer Vergisinden de istisnadır.

Tasarı kapsamındaki şirketler

Yeni düzenlemenin kapsamına, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu uyarınca kurulmuş olup 2008 yılının Aralık ayına ilişkin olarak verilen sigorta bildirgesine göre 10 ila 250 işçi çalıştıran ve 2008 hesap döneminin sonu itibarıyla yıllık net satış toplamı 25 milyon TL'yi geçmeyen veya aktif toplamı 25 milyon TL'den az olan ticari işletmeler girmektedir.

Birleşme ise, tam mükellef iki veya daha fazla KOBİ'nin birleşerek yeni bir anonim şirket oluşturmaları ya da tam mükellef bir veya birkaç KOBİ'nin tam mükellef olan ve anonim şirket statüsündeki diğer bir KOBİ'ye devrolunması olarak tanımlanmıştır.

KOBİ tanımına kapsamına giren gelir vergisi mükellefleri 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 81. maddesi kapsamında bu hükümlerden faydalanabilmektedirler.

Geçmiş yıl zararları

Birleşen kurumların birleşme tarihi itibarıyla öz sermaye tutarını geçmeyen zararları 5 yıl süre ile kurumlar vergisinden indirim konusu yapılabilmektedir. Zararların indirim konusu yapılabilmesi için Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 9/1(a) maddesinde sayılan aşağıdaki şartların da sağlanması gerekmektedir:

- Devralınan kurumların son 5 yıla ilişkin kurumlar vergisi beyannamelerinin kanuni sürelerinde verilmiş olması,
- Zarar mahsubu yapacak kurumun ana faaliyete birleşmenin meydana geldiği hesap döneminden itibaren en az 5 yıl süre ile devam etmesi

Amortismanlar

Devralınan amortisman tabi iktisadi kıymetler için faydalı ömürleri dikkate alınarak müfeseh kurumdaki kayıtlı değerleri üzerinden kalan süre uyarınca amortisman ayrılabilir.

Birleşme sonrası özellik arz eden hususlar

Birleşilen kurumun; indirimli kurumlar vergisi uygulamasının sona erdiği yılı izleyen üçüncü yılın sonuna kadar tasfiye edilmesi, devir, bölünme, hisse değişimi ve sermaye azaltımı işlemlerine tabi tutulması halinde, birleşmeden dolayı istisna edilen ya da indirimli oran uygulaması nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergilerin gecikme faizi ile birlikte birleşilen kurumdaki tahsil edilmesi düzenlenmektedir.

Ayrıca, birleşilen kurum tarafından devralınan varlıkların, devir bedelinden düşük bir bedelle satılması durumunda oluşan zararların, birleşilen kurumun kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılamayacağı belirtilmektedir.

Yine, birleşme suretiyle devralınan taşınmazlar, iştirak hisseleri, kurucu senetleri ve intifa senetleri ile rüçhan haklarının indirimli kurumlar vergisi uygulanan hesap dönemlerinde satışı halinde Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 5/1(e) maddesi hükmü uygulanmayacak, yani satış işlemi %20 kurumlar vergisine tabi olacaktır.

Genel değerlendirme

Yeni kanun tasarısının genel itibarıyla olumlu olduğunu söylemek mümkündür. Düzenleme mali zorluk yaşamakta olan şirketlere yeni bir bakış açısı getirebilir.

Yapılan vergisel düzenlemelerin Maliye Bakanlığı'nın çıkaracağı uygulamaya yönelik tebliğ ve sirkülerlerle desteklenmesi ve açıkta kalan hususların usul ve esaslarının belirlenmesi gerekmektedir.

Ayrıca en az üç yıl toplam işçi sayısının korunuyor olması istihdamın korunması açısından önemlidir.

Ancak, hiç şüphesiz ki KOBİ'lere yapılan desteklemenin bu düzenlemelerle sınırlı kalmaması gerekmektedir. Vergisel düzenlemelerin yanı sıra mali yapıların güçlendirilmesine yönelik önlemlerin de ivedilikle alınması yerli ve yatırımcıları rahatlatarak ve KOBİ'leri cazibe merkezi haline getirecektir.